

Suomen ympäristökeskus

29.1.2024

viite: Lausuntopyyntö 1.12.2023, SYKE/2023/1275

LAUSUNTO TANSKAN MERIALUESUUNNITELMAN MUUTOKSISTA

Suomen merialuesuunnittelun koordinaatioryhmä, joka vastaa merialuesuunnittelusta Suomessa, kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Tanskan merialuesuunnitelman muutoksista.

Tanskan merenkulkuviranomainen on laatinut Tanskan merialuesuunnitelman. Suunnitelma on laadittu yhteistyössä muiden ministeriöiden, rannikkokuntien ja asiaan liittyvien kansalaisjärjestöjen kanssa. Merialuesuunnitelma pohjautuu Tanskan meristrategiaan nro II. Suunnitelmassa osoitetaan alueita erityisiä käyttötarkoituksia ja yksittäisiä hankkeita varten. Käsiteltävät merelliset sektorit ovat merienergia, meriliikenne, liikenneinfrastruktuuri, kalastus ja vesiviljely, merenpohjaa koskeva kaivostoiminta, ympäristön suojelu ja parantaminen, sekä maankäytön ja maankäytönsuunnittelu tietyiltä osin.

Tanskan merenkulkuviranomainen on valmistanut muutoksia Tanskan merialuesuunnitelmaan. Ehdotettuihin muutoksiin sisältyy aiemmin vesiviljelylle, äyriäisten viljelylle ja raaka-aineiden louhinnalle osoitettujen vyöhykkeiden poistoja suunnitelmasta, sekä uusiutuvalle energialle ja energiasaarekkeille osoitettujen vyöhykkeiden laajentamista. Ehdotettuihin muutoksiin sisältyy myös uusia vyöhykkeitä hiilidioksidin varastoinnille, liikenneinfrastruktuurihankkeille, raaka-aineiden louhinnalle, uusiutuvalle energialle tarkoitetuille vedenalaisille käytäville, maankäyttöönnotolle sekä meriarkeologisille perintökohteille. Uusia vyöhykkeitä ehdotetaan myös luonnon ja ympäristön suojelemista varten.

Tanskan merialuesuunnitelmaan ehdotettavia muutoksia koskeva strateginen ympäristöarviointi käsittää merialuesuunnitelmasta todennäköisesti aiheutuvien merkittävien vaikutusten arvioinnin. Muutosten laadinnassa toteutettiin arviointi Natura 2000 -alueisiin todennäköisesti kohdistuvista vaikutuksista luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

Tanskan merialuesuunnitelman ehdotettuja muutoksia koskeva strateginen rajat-ylittävien ympäristövaikutusten arviointi käsittää linnut, merenpohjan ja elinympäristöt, merinisäkkäät, kalat, ja maisemavaikutukset.

Arvioinnin osalta Suomen merialuesuunnittelusta vastaava koordinaatioryhmä haluaa kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin.

- Bornholmin uusiutuvan energian kehittämisvyöhykkeen osalta huomiota tulee kiinnittää kalakantojen osalta myös vaelluskaloihin. Tämä uusi kehittämisvyöhyke rajautuu aiempaan uusiutuvan energian kehittämisvyöhykkeeseen ja on siten myös kytköksissä uusiutuvan

energian kaapelikäytävien kehittämisvyöhykkeeseen. Nyt vaikutusten arviointi ei ota lainkaan huomioon vaelluskaloja ja kehittämisvyöhykkeen mahdollisia vaikutuksia vaelluskalojen käyttäytymiseen. Itämeren lohi kulkee syönnösvaelluksellaan Suomen ja Ruotsin rajajoelta, Tornionjoelta, aina Tanskan vesille saakka. Syönnösvaellusraitti on todettavissa lohien merkkipalautuksista.

- Uusiutuvan energian kehittämisvyöhykkeiden ja uusiutuvan energian kaapelikäytävien kehittämisvyöhykkeiden toteutumisen osalta on odotettavissa mahdollisia rajat-yliittäviä vaikutuksia vaelluskaloihin. Vaelluskaloilla tarkoitamme tässä Itämeren luonnonlohta, vaellussiikaa, meritaimenta, ankeriasta ja nahkiaista. Uusiutuvan energiantuotannon lisäksi energian siirrosta merikaapeleilla mereltä mantereelle voi koitua merkittäviä vaikutuksia vaelluskalojen käyttäytymiseen. Tutkimustietoa elektromagneettisen kentän vaikutuksesta vaelluskaloihin on toistaiseksi liian vähän vaikutusten arvioimiseksi, joten varovaisuusperiaatteen mukaisesti uusiutuvaa energiaa merellä tulee edistää hallitusti, yhteistyössä Itämeren muiden maiden kanssa.
- Suomen merialuesuunnittelusta vastaava koordinaatioryhmä muistuttaa, että merkittävä osa Suomen linnuston muuttoreiteistä kulkee Tanskan alueiden kautta ja vesilintujen pesimäkannoista useat lajit talvehtivat Tanskan merialueilla. Tanskan merialuesuunnitelman muutokset voivat yhdessä aiemmin uusiutuvan energian kehittämisvyöhykkeiksi ja uusiutuvan energian kaapelikäytävien kehittämisvyöhykkeiksi osoitettujen alueiden kanssa aiheuttaa merkittäviä haitallisia vaikutuksia talvehtiville ja lepääville merilinnuille sekä muuttolinnuille. Esimerkiksi Suomessa uhanalaisten lajien haahkan ja lapasotkan talvehtimisolosuhteet ja muuttoreittien turvaaminen vaikuttavat merkittävästi niiden elinvoimaisuuteen. Muuttolintuihin kohdistuvien kumulatiivisten vaikutusten hallitsemiseksi ja hillitsemiseksi olisi hyvä koordinoida merellisen uusiutuvan energiantuotannon kehittämistä paitsi arvioinnissa mainittujen Saksan ja Puolan, niin myös muiden Itämeren maiden viranomaisten kanssa viimeistään suunnittelu- ja lupahakemusten yhteydessä.

Lausunnon on valmistellut Suomen merialuesuunnittelun koordinaatioryhmä. Siihen kuuluvat Kymenlaakson, Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Satakunnan, Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin maakuntaliitot.

Yhteyshenkilö Merialuesuunnitteluyhteistyön koordinaattori Mari Pohja-Mykrä,
mari.pohja-mykra@varsinais-suomi.fi

Lausunto

2.2.2024

VN/34381/2023
VN/34381/2023-YM-3

Jakelussa mainitut

Viite Lausuntopyyntö Tanskan merialuesuunnitelman muutoksista

Ympäristöministeriön lausunto Tanskan merialuesuunnitelman muutoksista

Ympäristöministeriö on vastaanottanut Suomen ympäristökeskuksen lausuntopyynnön Tanskan merialuesuunnitelman muutoksista ja sen ympäristöselostuksesta 1.12.2023. Ympäristöarvioinnissa sovelletaan YK:n Euroopan talouskomission yleissopimukseen valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista (Espoon sopimus) liitettyä strategista ympäristöarviointia koskevaa pöytäkirjaa. Suomen ympäristökeskus (Syke) toimii sopimuksen toimivaltaisena viranomaisena (Point of Contact) Suomessa.

Ympäristöselostuksen yleiseen laatuun liittyen esitämme seuraavia huomioita:

- Eri maihin (mm. Suomeen) kohdistuvat vaikutukset ja johtopäätökset - ne olisi ollut hyvä esittää ympäristöselostuksessa kootusti.
- Ympäristöselostuksesta ei selviä, onko uusien aluevarausten osalta (ml. poistot voimassa olevan suunnitelman varauksiin) tarkasteltu kohtuullisia vaihtoehtoja ja arvioitu niiden vaikutuksia. Tähän liittyen ei ole myöskään esitetty valintaperusteluja uusille varauksille ja niiden sijainnille.
- Vaikka onkin perusteltua, että arviointi on kohdistunut suunnitelman muutoksiin, olisi silti tullut esittää muutettavan suunnitelman kokonaisvaikutukset (olemassa oleva suunnitelma + sen muutokset/poistot - millaisia vaikutuksia aiheutuu tämän kokonaisuuden toteuttamisesta).
- 5 luvun tavoitetarkastelu; ovatko kaikki asiaan liittyvät kansainväliset ja kansalliset ja muilla tasoilla vahvistetut suunnitelman kannalta merkitykselliset tavoitteet nyt mukana?

Ympäristöministeriö kiinnittää lausunnossaan huomioita seuraaviin yksityiskohtiin.

2. Tanskan merten aluesuunnitelmaan ehdotetut muutokset

2.2. Ehdotetut muutokset merten aluesuunnitelmaan

Tässä kohdassa olisi ollut hyvä huomioida myös suojelualueiden laadulliset tavoitteet, eikä ainoastaan prosenttita-voitteita.

2.3 Suunnitteluprosessin lähestymistapa ja menetelmä

2.3.1 Ekosysteemipohjainen lähestymistapa

Tässä kohdassa olisi ollut hyvä huomioiden luonnon monimuotoisuus omana kohtana. Samoin esillä olevat kumulatiiviset vaikutukset ovat tärkeitä, mutta olisi ollut hyvä esittää myös, miten niitä tullaan arvioimaan.

2.4 Suhde muihin suunnitelmiin ja ohjelmiin

Tässä kohdassa esitetään, että ”*merten aluesuunnitelmassa suuri osa merialueesta on osoitettu ympäristö- ja luonnonsuojelualueiksi. Alueen osoittaminen luonnonsuojelu- tai ympäristönsuojelualueeksi merten aluesuunnitelmassa*

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin	Faksi	s-posti, internet
Postadress	Besöksadress	Telefon	Fax	e-post, internet
Postal Address	Office	Telephone	Fax	e-mail, internet

Ympäristöministeriö

PL 35
00023 Valtioneuvosto

Aleksanterinkatu 7
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1603 9320
+358 9 1603 9320

kirjaamo.ym@gov.fi

ei kuitenkaan tarkoita, että näitä alueita suojeltaisiin millään erityisillä tavoilla, eikä merten aluesuunnitelma myöskään määrittele tarkalleen, mitä nämä suojatoimet voisivat olla.”

Tässä kohtaan todetaan, että suuri osa merialueesta on osoitettu ympäristö- ja luonnonsuojelualueiksi, joka kuulostaa hyvältä, mutta olisi ollut hyvä esittää lukuja ja alustavia suunnitelmia, jos ne ovat olleet tiedossa. Samoin seuraava lause, jossa todetaan, että ”... merten aluesuunnitelmassa ei kuitenkaan tarkoita, että näitä alueita suojeltaisiin millään erityisellä tavalla” ja hyvin epämääräiseksi ja sitä olisi hyvä tarkentaa mitä sillä tarkoitetaan. Tässä olisi ollut hyvä viitata esimerkiksi EUn biodiversiteettistrategiaan ja sen tavoitteisiin sekä jo ennakoivasti mm. EUn ennallistamisasetuksen mahdollisiin vaikutuksiin. Näiden tietojen saaminen Itämeren laajuisesti on myös tärkeää kun arvioidaan Itämeren suojelualueverkoston kattavuutta ja niihin kohdistuvia paineita ml. rajat ylittävät vaikutukset.

4 Strateginen ympäristöarviointi

4.1 Uusiutuva energia ja energiasaarekkeet.

4.1.2 Hesselø Kattegatissa

Merinisäkkäät

Itämeren alueella esiintyy kaksi erillisistä pyöriäispopulaatiota, Itämeren pääaltaan pyöriäispopulaatio, joka on arvioitu äärimmäisen uhanalaiseksi ja Tanskan salmien alueella esiintyvä populaatio, joka on arvioitu elinvoimaiseksi tähän saakka, nyt kuitenkin on havaittavissa uusien laskentojen tulosten perusteella, että populaatiossa olisi näkyvässä vähenevä trendi. Tämä tieto olisi hyvä lisätä selvitykseen. Tällä on vaikutusta myös Itämeren pääaltaan pyöriäispopulaatioon, koska populaation sekoittumista voidaan havaita Itämeren eteläosissa Näin olleen Tanskan populaation vähenemisellä voi olla myös suuria vaikutuksia pääaltaan jo huonossa tilassa olevaan populaatioon. Molemmille populaatioille on laadittu omat suunnitelmat ASCOBANS sopimuksen alla ja ne on myös huomioitu Helcomin pyöriäissuosituksessa.

Päätelmissä todetaan, että suunnitelmissa on vähäisiä vaikutuksia merinisäkkäisiin. Huomioiden, että vähäisetkin vaikutukset voivat kuitenkin olla hyvinkin suuria Itämeren pääaltaan äärimmäisen uhanalaiseen pyöriäispopulaatioon, niin tässä kohtaan tulisi ehdottomasti noudattaa varovaisuusperiaatetta.

4.2 Uusiutuva energia Bornholmissa

Linnut

Ympäristöministeriö esittää, että allia koskeva osuus olisi ollut hyvä kirjoittaa hieman laajemmin. Kyse on kuitenkin Itämeren laajuisesti uhanalaisesta lajista ja kehitettävän alueen läheisyydessä sijaitsee ko. lajin suojelualue. Etenkin olisi ollut hyvä arvioida vaikutukset muuttoon ja talvehtimiseen. Vaikkakin seuraavassa pilkkasiipeä ja mustalintua kuvaavassa kohdassa todetaan, että ei ole tärkeä alue talvehtimiseen, joka riippuu sinisimpukoiden esiintymisestä. Täytyy kuitenkin muistaa, että esiintymät voivat muuttua ja sitä myötä myös talvehtimisalueet, etenkin huomioiden ilmastonmuutos.

Vaikutusten arvioinnissa on käyty läpi kurkien muuttoreittejä, mutta ei esim. allin joka pesii mm. Suomen pohjoisosissa ja sen keskeisintä talvehtimisaluetta on Itämeri, Itämerellä. Kuten edellä on käsitelty, niin talvehtimisalueilla tapahtuvilla toimilla on vaikutus koko populaatioon. Näin ollen olisi ollut hyvä perustella miksi vaikutuksia pidetään vähäisenä.

Arviosta puuttuvat mm. haahka muut Tanskassa talvehtivat merilinnut, joten tämän osalta vaikutusten arviointi kappale on jäänyt puutteelliseksi. Esimerkiksi haahkakanta on taantunut voimakkaasti viimeisten vuosien aikana, joten talvehtimisalueilla tapahtuvat muutokset voivat vaikuttaa koko kannan elinvoimaisuuteen ja elpymiseen.

Päätelmissä todetaan, että vaikutusten olevan kohtalaisia muuttolinnuille, joka on oikeansuuntainen. Samoin on hyvä, että esitetään keskustelua Saksan ja Puolan viranomaisten kesken, mutta monia näistä lajeja esiintyy myös Suomessa, joten näistä tulisi keskustella Itämeren laajuisesti esim. Helcomissa, huomioiden mm. Helcomin suositus 34E/1 ja joidenkin lajien osalta jopa laajemmin esim. AEWA tasolla.

Kalat

Tässä osiossa olisi ollut hyvä kertoa turskankantojen tilanteesta eteläisellä Itämerellä, jossa ei ole useaan vuoteen annettu kiintiöitä turskan kalastukselle, ainoastaan sivusaalismäärä on määritelty.

Vaikutusten arvioinnissa todetaan, että ”uusiutuvan energian kehittämisvyöhykkeen käytöstä odotetaan aiheutuvan vain vähäisiä vaikutuksia pohjaeläimistöön ja kaloihin”. Tätä olisi ollut hyvä perustella, etenkin huomioiden mm. turskakantojen tilanne ja kun tiedetään, että Bornholmin alue on yksi keskeisiä turskan lisääntymisaluetta ja voi vaarantaa turskan elpymistä.

Merinisäkkäät

Päätelmissä todetaan, että *"Bornholmin uusiutuvan energian kehittämisvyöhykkeen käytöllä odotetaan olevan vähäisiä kielteisiä vaikutuksia merinisäkkäisiin."* Tässä oletetaan, että keinotekoisien riuttojen seurauksena on enemmän kaloja ja sitä kautta haittaa ei olisi pyöriäiselle. Tämän perustaksi olisi ollut hyvä esittää selvityksiä ja tutkimuksia. Pyöriäinen on herkkä laji ja kaikki häiriö voi olla haitaksi lähes sukupuuton partaalla olevalle populaatiolle. Toiminnanaikainen esim. laivaliikenne voi häiritä mm. pyöriäisen ravinnonhakua ja näin ollen myös riuttahyöty ei ole tarpeeksi hyvä peruste esittämään, että on vain vähäisiä kielteisiä vaikutuksia. Koska populaatio on Itämeren yhteinen ja vaikutukset ovat rajat ylittyviä, näin olleen tulisi keskustella Saksan ja Puolan lisäksi erityisesti Ruotsin mutta myös muiden Itämeren maiden kanssa sekä esim. Helcom tai ASCOBANS yhteydessä.

Luonnon- ja ympäristönsuojelualueet

Kuvasta 4.10 ei näy selvästi missä tämä uusi alue on, sekoittuu mm. "stone banks" ja "stone reef" rajausten kanssa. Tässäkin kohdassa olisi ollut hyvä nostaa esille allin talvehtimisalueen lisäksi myös vaikutukset itse muuttoon eli kuvata muuttoreittejä.

Selostuksessa esitetään, että vedenalainen melu häiritsee pyöriäisiä ja selostuksessa todetaan, että tulee tehdä lieventäviä toimenpiteitä, mutta olisi ollut hyvä myös esittää mitä nämä toimenpiteet ovat. Erityisesti millä keinoilla on tarkoitus vähentää esim. kuljetusalueiden ääniä. Kyse on kuitenkin äärimmäisen uhanalaisen populaatiosta, jolle kaikki haitalliset vaikutukset voivat olla hyvinkin vahingollisia. Kts. aikaisempi teksti liittyen pyöriäiseen ja rajat ylittävään vaikutukseen.

Päätelmissä todetaan, että ei merkittäviä vaikutuksia. Huomioiden, että alueella esiintyy useita lajeja, jotka ovat uhanalaisia ja jotka muuttavat Itämeren alueella, niin olisi ollut hyvä katsoa vaikutuksia vielä laajemmin kuin mitä tässä on esitetty.

Aineelliset hyödykkeet

Tässä kohdassa todetaan, että turskaa kalastetaan erityisen paljon, joka varmaankin viittaa aikaisempaan tilanteeseen ja on hieman ristiriidassa nykytilanteen kanssa. Olisi ollut hyvä kuvata nykytilannetta, jossa esimerkiksi itäinen turskakanta on hyvin heikossa tilassa ja siihen kohdistuva kalastus on ollut kiellettyä vuodesta 2020, lukuun ottamatta sivusaaliita. Samoin läntisen turskakannan tila on huono ja sen kalastusta on myös vähennetty. Turskankantojen tilalla on merkitystä myös Suomelle, koska Suomella on oma osuus kiintiöistä.

5 Ympäristötavoitteita koskevien vaikutusten arviointi

Tässä kappaleessa olisi ollut hyvä huomioida vuoden 2022 loppupuoolella hyväksytty CBD:n **Kunming-Montrealin maailmanlaajuinen luonnon monimuotoisuuskehyksen**, etenkin *Tavoite 1 "Varmistetaan, että kaikki alueet ovat osallistavan, kokonaisvaltaisesti luonnon monimuotoisuuden huomioivan aluesuunnittelun ja/tai tehokkaiden hoitokäytäntöjen piirissä, millä hillitään maan ja merenkäytön muutosten aiheuttamaa luonnon monimuotoisuuden vähenemistä, jotta luonnon monimuotoisuudelle erittäin tärkeiden alueiden, mukaan lukien ekologisesti eheiden elinympäristöjen, väheneminen saatetaan lähelle nollaa vuoteen 2030 mennessä, samalla kunnioittaen alkuperäiskansojen ja paikallisyhteisöjen oikeuksia."*

Samoin olisi voinut viitata myös Tavoitteeseen 3, jonka mukaan *"Varmistetaan ja mahdollistetaan, että vuonna 2030 vähintään 30 prosenttia maa- ja sisävesialueista sekä rannikko- ja merialueista, etenkin luonnon monimuotoisuudelle, ekosysteemipalveluille ja –toiminnoille erityisen merkittävistä alueista, on tehokkaasti suojeltu ja hoidettu ekologisesti edustavien, hyvin kytkeytyneiden ja tasavertaisesti ja oikeudenmukaisesti hallittujen suojelualuejärjestelmien ja muiden suojelualueverkostoa tukevien monimuotoisuutta turvaavien alueiden avulla, tunnustaen alkuperäiskansojen ja paikallisyhteisöjen perinteisesti hallitsemat alueet, soveltuvin osin, sekä yhdistäen alueet laajempiin maa- ja merimaisemiin ja valtameriin, samalla varmistaen, että kaikki näiden alueiden kestävä käyttö, missä se on asianmukaista, on täysin yhdenmukaista alueiden suojelutavoitteiden toteutumisen kanssa, tunnustaen ja kunnioittaen alkuperäiskansojen ja paikallisyhteisöjen oikeudet mukaan lukien niiden perinteisesti hallitsemat alueet sekä kunnioittaen näitä oikeuksia."*

6 Tanskan merten aluesuunnitelman seuranta

Tässä kappaleessa todetaan, että Seurantaohjelman laatimista Tanskan merten aluesuunnitelman muutosehdotuksesta aiheutuvien vaikutusten kattamiseksi ei pidetä tarpeellisenä. Tässä olisi ollut hyvä perustella miksi näin ei tehdä.

Seurannan tukena olisi esimerkiksi meristrategiapuitedirektiivi, jonka seurantaohjelmista saatava tieto käytetään meriympäristön hyvän tilan määrittämiseen. Tätä tietoa kannattaisi käyttää merialuesuunnitelman vaikutusten selvittämiseen, tarpeen mukaan täydennettynä, mikäli seurantapisteverkosto ei ole riittävän tiheä. Vastaavasti luonto- ja lintudirektiivin seuranta palvelee myös merialuesuunnittelun vaikutusten seurantaa ja tätäkin tietoa kannattaa käyttää.

Ylijohtaja

Tarja Haaranen

Ympäristöneuvos

Penina Blankett

Jakelu

Suomen ympäristökeskus (Syke)
Suomen ympäristökeskus (Syke), Helminen Ulla

Tiedoksi

YM Ympäristöministeriö, Lydia Ylönen
YM Ympäristöministeriö, Emma-Stina Vehmanen

VN/34381/2023-YM-3

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

LAUSUNTO

22.01.2024

679/03.00.00/2023

Lausunnon pyytäjä: Suomen Ympäristökeskus SYKE

Lausuntopyyntö 1.12.2023, 679/03.00.00/2023

Ilmatieteen laitoksen lausunto Tanskan merialuesuunnitelman muutoksista

Suomen Ympäristökeskus SYKE on pyytänyt Ilmatieteen laitokselta lausuntoa Tanskan merialuesuunnitelman muutoksista.

Ilmatieteen laitos on perehtynyt Tanskan merialuesuunnitelmaan (<https://havplan.dk>) ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Merialuesuunnitelmassa on tunnistettu alueita, joilla voidaan esimerkiksi jatkossa kehittää uusiutuvan energian tuotantoa (esim. merituulivoima) sekä pohjan resurssien (esim. hiekka) käyttöä. Kumpikin prosesseista vaikuttaa ympäristöön paikallisesti, mutta koska koko Itämeren tiheimmät vesimassat (jotka täyttävät pohjan läheiset alueet) kulkevat Tanskan merialueiden läpi, näillä alueilla pohjan muotojen muokkaus sekä virtauksien muuttaminen, saattaa vaikuttaa suoraan koko Itämeren vedenvaihtoon ja esimerkiksi Pohjanmereltä tuleviin suolaisen ja hapekkaan veden reitteihin. Myös Kattegatin puolelle suunnitellut tuulipuistot/pohjan muokkaukset voivat vaikuttaa vedenvaihtoon.

Ilmatieteen laitos ehdottaakin, että infrastruktuurin rakentuessa erityisesti seuraavilla alueilla, jotka ovat lähellä tiheän pohjavirtauksen pääuomaa, pyritään siihen, että vaikutukset pohjan muotoihin ja virtauksiin ovat vähäisiä:

- 1) Development zone for new a Kattegat link (Ib) - Ib5
- 2) Development zone for natural resource extraction (R) - R1
- 3) Development zone for renewable energy (Ev) - Ev68
- 4) Development zone for natural resource extraction (R) - R17
- 5) Development zone for renewable energy and energy islands (Ei) - Ei7

Ilmatieteen laitos katsoo, ettei näiden alueiden rajojen muuttamista tarvitse harkita, mutta voisi olla aiheellista lisätä huomio siitä, että pohjan läheisten tiheän veden virtausten muutokset vaikuttavat koko Itämereen.

Lisäksi, kuten Ilmatieteen laitos on lausunut myös hankekehittäjien osalta, suunnitelmat merituulivoiman rakentumisesta heikentävät mahdollisuuksia tehdä Itämeren tilan seuranta perinteisin menetelmin (laivalta tapahtuvat havainnot, automaattiset mittalaitteet) ja näin ollen strategiassa olisikin hyvä huomioida miten Itämeren tilan seuranta jatkossa hoidetaan.

Aleksi Nummelin
Tutkimusprofessori, rannikko-oseanografia

Antti Westerlund

ILMATIETEEN LAITOS

Ryhmäpäälikkö, Meren dynamiikka

Laura Tuomi

Yksikönpäälikkö, Merentutkimus

The Finnish-Swedish Transboundary River Commissions statement regarding the Danish Maritime Agency's proposal for a new Maritime Spatial Plan

The geographical application area for the Finnish-Swedish transboundary river agreement includes the international watershed of rivers Torne- and Muonio as well as the coastal area outside of Torne and Haparanda. Thus, the most significant part is within the river area. River Torne is the home for the most important wild salmon stock of the Baltic Sea. Although the emphasis of the maritime spatial plan is outside of the aforementioned application area there are even significant impacts from maritime activities on the anadromous fish stocks. The transboundary river commission comments the maritime spatial plan essentially through the point of view of the anadromous fish species.

Off shore wind power in the Baltic Sea

The Finnish-Swedish transboundary river commission has noted that a large amount of off shore wind power is being planned all the way from the Gulf of Bothnia down to the Baltic Sea not only in Sweden and Finland but also other Baltic Sea countries. The commission notes that it is an especially difficult challenge to assess combined and cumulative impacts from all these projects as a whole considering the scale of the planned off shore wind power over the large geographical area encompassing several nations territories.

Impacts on migratory fish

River Torne is home for the most vital, wild salmon stock of Europe and produces a majority of the wild salmon in the whole Baltic Sea area. The salmon of river Torne migrates all the way down to feeding areas in the Southern Baltic Sea and back to river Torne during its migration for spawning. It is known that the salmon of river Torne swims even to Danish waters during its feeding phase in the sea.

The commission points out that also other migratory fish species such as eel, lamprey, whitefish and sea trout are important to take into consideration.

At the time of writing there is still a lack of exact information regarding the migratory paths of the salmon, but there is some knowledge based on catch data which points to the fact that the salmon migrates to a large extent along the Finnish Westcoast on its way to the northern salmon rivers of Gulf of Bothnia. During 2023 the Swedish Agricultural University's (SLU) Fish Telemetry group has tried tracking salmon with satellite trackers that were attached in the Southern Baltic Sea. The results indicate that part of the salmon migrate through or next to several projected wind farms in the Gulf of Bothnia. There is however a need for more research and as a prerequisite also financing for the research.

The off shore wind power along the Swedish east coast and Finnish west coast is localized roughly along the salmon's migratory pathways. From the windfarms the produced electricity needs to be transferred to land via sea cables on the bottom of the sea and these cables are thus perpendicular to the migration paths so that the salmon needs to pass a large number of cables during its migration.

The commission notes that it cannot be assumed that impacts from electromagnetic fields as well as other effects from wind farms could not form a threat to the migratory fish species. The commission raises that at the time of writing there is a limited amount of experience from off shore wind power in the Baltic Sea which makes it harder to assess possible impacts. The big question mark is the combined and cumulative effects from a large amount of wind farms in industrial scale over a large area.

The commission finds it impossible to take a stand regarding the proposed energy areas without looking at the energy areas as a whole in the whole Baltic Sea and all the way up to the Gulf of Bothnia. It is possible that the salmon of river Torne use areas for feeding that overlap with the proposed Danish maritime energy areas. Considering the lack of experience regarding effects on migratory fish the transboundary river commission finds it important to act according to the precautionary principle.

Transboundary co-operation for a holistic assessment of the impacts from off shore wind power

The commission states that co-operation between the Baltic Sea countries in assessment of the total impacts is of utmost importance, especially considering that the migratory fish are common resources (especially salmon of river Torne). In case some of the Baltic Sea countries would through the building of off shore wind power for example cause migration barriers or in other ways harm the living conditions of the salmon, this could be seen as a transboundary impact.

The commission suggests that in the strategic work it is to be made sure that the buildout of off shore wind power is not rushed too much before a holistic assessment of consequences can be done and that it can be made sure no irreversible damage on the migratory fish is caused.

The statement was prepared by the commissions water- and environmental engineer Simja Lempinen. The commission has accepted the statement by e-mail on January 17th 2024 and it has been saved in ACTA diary management system.

Finnish-Swedish Transboundary River Commission

FOR INFORMATION:

Finnish environmental ministry

Swedish Agency for Marine and Water Management

Suomen ympäristökeskus
kirjaamo@syke.fi

Lausuntopyyntö 1.12.2023

Tanskan merialuesuunnitelman muutos

Suomen ympäristökeskus (Syke) on vastaanottanut Tanskan ympäristöviranomaiselta ilmoituksen Tanskan merialuesuunnitelman muutoksista ja sen ympäristöselostuksesta. Syke on jo aiemmin (21.8.2023) ilmoittanut, että Suomi osallistuu Tanskan merialuesuunnitelman muutosten ympäristöarviointiin.

Tanskan merenkulkuviranomainen on valmistellut muutoksia Tanskan merialuesuunnitelmaan. Ehdotettuihin muutoksiin sisältyy aiemmin vesiviljelylle, äyriäisten viljelylle ja raaka-aineiden louhinnalle osoitettujen vyöhykkeiden poistoja suunnitelmasta sekä uusiutuvalla energialle ja energiasaarekkeille osoitettujen vyöhykkeiden laajentamista. Ehdotettuihin muutoksiin sisältyy myös uusia vyöhykkeitä hiilidioksidin varastoinnille, liikenneinfrastruktuurihankkeille, raaka-aineiden louhinnalle, uusiutuvalla energialle tarkoitetuille vedenalaisille käytäville, maankäyttönotolle sekä meriarkeologisille perintökohteille. Uusia vyöhykkeitä ehdotetaan myös luonnon ja ympäristön suojelemista varten.

Merialuesuunnittelun tarkoituksena on edistää merialueen eri käyttömuotojen kestävä kehitystä ja kasvua, luonnonvarojen kestävä käyttöä sekä meriympäristön hyvän tilan saavuttamista.

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) antaa Syken pyynnöstä viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun asetuksen (347/2005) 6 §:n mukaisen lausunnon Tanskan merialuesuunnitelman muutoksesta ja sen ympäristöselostuksesta ja toteaa seuraavaa:

Kalatalous

Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomainen toteaa, että merialuesuunnitelmassa esitettyjen toimintojen yhteensovittaminen kalakantojen elinvoimaisuuden turvaamisen kanssa on keskeisessä asemassa, erityisesti uusiutuvan energian kehittämisvyöhykkeen osalta,

18.12.2023

joka on suunniteltu Bornholmin ympäristöön. Suunnitelmassa on tärkeää ottaa huomioon kalakantojen lisäksi myös niiden elinympäristöt, ravintoketjut ja muut vuorovaikutussuhteet. Nykyinen tutkimustieto erityisesti ulkomeren merkityksestä eri kalalajien kasvu- ja elinympäristönä, on toistaiseksi rajallinen. Tällöin korostuu, että kalakantojen elinvoimaisuuden turvaamiseksi on noudatettava varovaisuusperiaatetta, jotta vältetään haitallisilta seurauksilta.

Suunnitelman mukaan kyseisellä kehittämisvyöhykkeellä kalakannassa on eniten turskaa, kampelaa, silliä ja kilohailia, ja kehittämisvyöhykkeen hyödyntäminen uusiutuvan energian tuotannossa vaikuttaisi vain vähäisesti pohjaeläimistöön ja kaloihin. Kalatalousviranomainen huomauttaa kuitenkin, että Pohjanlahden lohikannat, kuten myös useimmat muut Itämeren lohikannat vaeltavat Etelä-Itämerelle syönnöstmään. Mahdolliset ihmistoiminnasta johtuvat muutokset esimerkiksi lohien ravintotilanteessa Etelä-Itämerellä voivat vaikuttaa laaja-alaisesti lohikantojen elinvoimaisuuteen.

Linnusto

Lapin ELY-keskus pitää tärkeänä, että suunnitelman vaikutukset Natura-alueisiin myös muuttavan ja alueella talvehtivan linnuston osalta arvioidaan asianmukaisesti. Suunnitelman mukaan hankkeista voi olla vaikutuksia, paitsi pesivälle lajistolle myös mm. alueella talvehtiville metsähanhille tai alueiden poikki muuttaville linnuille.

Asiakirjan valmistelu ja hyväksyminen

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet johtava kalatalousasiantuntija Maare Marttila (kalatalous) Lapin ELY-keskuksen kalatalousyksiköstä ja ylitarkastaja Merja Lipponen (linnusto) ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelta.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Olli Rönkä ja ratkaissut yksikön päällikön sijainen ylitarkastaja Hannu Raasakka.

Tämä asiakirja LAPELY/2504/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/2504/2021 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Raasakka Hannu 18.12.2023 12:02

Esittelijä Rönkä Olli 18.12.2023 12:14

Asia: SYKE/2023/1275

Lausuntopyyntö Tanskan merialuesuunnitelman muutoksista / Begäran om utlåtande om ändringar av Danmarks havsplan

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Taustaa

Suomen ympäristökeskus on pyytänyt Luonnonvarakeskukselta (Luke) lausuntoa Tanskan muutetuista merialuesuunnitelmista ja niihin liittyvistä vaikutusarvioinneista. Luke ottaa lausunnossa kantaa vain omaan toimialaansa liittyviin asioihin.

Merkittävimmät ehdotetut muutokset aiempaan Tanskan merten aluesuunnitelmaan ovat 1) uusituvan energian tuotantoon varatun alueen kaksinkertaistaminen noin 15 prosentista 30 prosenttiin merialueesta, sekä 2) luonnonsuojelun tehostaminen osoittamalla 30 prosenttia alueesta luonnonsuojelualueeksi ja kasvattamalla tiukasti suojellun alueen määriä vähitellen kohti 10 prosenttia.

Lausunto

Tanskan merialueet ovat tärkeitä talvehtimisalueita useille Suomessa pesiville vesilinnuille, kuten haahkalle. Lisäksi monen Suomessa tai sen lähialueella pesivän lajin muuttoreitit kulkevat Tanskan alueen läpi. Luke toteaa, että Tanskan merialuesuunnitelmaan lisätyt tuulivoima-alueet lisääisivät toteutuessaan riskiä sille, että Itämeren ja sen lähialueen tuulivoima-alueista aiheutuisi haitallisia yhteisvaikutuksia myös Suomen alueen linnustoon. Yhteisvaikutuksia on kuitenkin käytettävissä olevilla tiedoilla erittäin vaikea ennakoida. Mahdollisia vaikutuksia tulisi pyrkiä ennakoimaan ja arvioimaan laajassa valtioiden välisessä yhteistyössä, tarvittaessa lajien koko elinalueet kattavasti. Samalla tulisi osoittaa selkeimmät tietopuutteet ja ryhtyä määrätietoisesti keräämään yhteisvaikutusten ennakkoinnissa tarvittavaa lisätietoa.

Luke toteaa, että merkittäviä Suomen alueelle ulottuvia kalastovaikutuksia ei Tanskan merialueelle kaavailluista tuulivoima-alueista ole odotettavissa. Suomalaiset kaupalliset kalastusalukset kalastavat enimmäkseen pohjoisella Itämerellä ja esimerkiksi Bornholmin saaren eteläpuolelle osoitettu uusi tuulivoima-alue ei ole suomalaisille kalastusaluksille merkittävää kalastusaluetta.

Luke katsoo, että merialuesuunnitelmaan tehty muutos luonnonsuojelun tehostamiseksi suojeluun varattavien alueiden määrää lisäämällä tukee hyvin Euroopan Unionin suojelutavoitteita.

Thessler Sirpa
Luonnonvarakeskus

Lappalainen Antti

Suomen ympäristökeskus

kirjaamo@syke.fi

Päiväys/Datum

20.12.2023

Dnro/Dnr

TRAFICOM/663151/04.04.05.03/2023

Viite/Referens

Suomen ympäristökeskuksen

lausuntopyyntö dnro SYKE/2023/1275

Liikenne- ja viestintäviraston lausunto Tanskan merialuesuunnitelman muutoksista

Suomen ympäristökeskus on pyytänyt Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin lausuntoa Tanskan merialuesuunnitelman muutoksista.

Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) esittää lausuntonaan seuraavaa:

Merenkulun näkökulmasta merialueelle suunniteltavat tuulivoimapaistot voivat vaikuttaa mm. liikennejärjestelmän toimivuuteen, merenkulun tutka- ja radiojärjestelmiin sekä merenkulun turvallisuuteen. Laajennettaessa ja lisättäessä merituulivoimalle osoitettavia alueita, on tärkeää huomioida ja varmistaa myös kansainvälisen merenkulun turvallisuus ja sujuvuus jatkossakin.

Muilta osin Traficom viittaa jo aiemmin antamaansa lausuntoon liittyen Tanskan merialuesuunnitelman muutosten ympäristöarvioinnista: huomioiden Tanskan kokemuksen merituulivoiman ja tiheän meriliikenteen yhteensovittamisesta merialueillaan, Tanskan merialuesuunnitelman muutosten ympäristöarviointiprosessia olisi perusteltua päästä seuraamaan. Suomen näkökulmasta olisi myös hyödyllistä saada lisätietoa mm. suunnittelun tukena käytetyistä selvityksistä sekä käytännöistä yhteensovitettaessa merenkulkua ja merituulivoimaa tiheästi liikennöidyllä Tanskan merialueilla.

Pentinsaari Pietari

Ylijohtaja

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 20.12.2023. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomin kirjaamosta.

Tiedoksi

Jani Koironen, Traficom

Lauri Kuuliala, Väylävirasto

Satu Kaskinen, LVM

Carolus Ramsay, Suomen Varustamot Ry

21.12.2023

VN/34383/2023

VN/34383/2023-LVM-2

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto Tanskan merialuesuunnitelman muutoksista

Suomen ympäristökeskus (Syke) on vastaanottanut Tanskan ympäristöviranomaiselta ilmoituksen Tanskan merialuesuunnitelman muutoksista ja sen ympäristöselostuksesta. Syke on pyytänyt asiasta näkemystä liikenne- ja viestintäministeriöltä.

Liikenne- ja viestintäministeriö on 18.8.2023 antanut lausunnon Tanskan merialuesuunnitelman muutosten ympäristöarvioinnista. Ministeriö viittaa tähän aikaisempaan lausuntoonsa ja toteaa, että ministeriöllä ei ole lausuttavaa Tanskan merialuesuunnitelmaluonnoksesta eikä sen ympäristöselostuksesta, mutta huomioiden Tanskan kokemuksen merituulivoiman ja tiheän meriliikenteen yhteensovittamisesta merialueillaan, olisi prosessia perusteltua päästä seuraamaan myös jatkossa. Suomen näkökulmasta olisi myös hyödyllistä saada lisätietoa mm. suunnittelun tukena käytetyistä selvityksistä sekä käytännöistä yhteen sovitettaessa merenkulkua ja merituulivoimaa tiheästi liikennöidyllä Tanskan merialueilla.

Osastopäällikkö

Sabina Lindström

Erityisasiantuntija

Satu Kaskinen

Liitteet

-

Jakelu

Suomen ympäristökeskus SYKE

Tiedoksi

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
Väylävirasto

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Liikenne- ja viestintäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 31
00023 Valtioneuvosto

Eteläesplanadi 4
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.lvm@gov.fi
lvm.fi

Asia: SYKE/2023/1275

Lausuntopyyntö Tanskan merialuesuunnitelman muutoksista / Begäran om utlåtande om ändringar av Danmarks havsplan

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Viite: SYKE/2023/1275 Lausuntopyyntö Tanskan merialuesuunnitelman muutoksista

LAUSUNTO KOSKIEN TANSKAN MERIALUESUUNNITELMAN MUUTOKSIA

Espoon sopimuksen toimivaltaisena viranomaisena Suomessa Suomen ympäristökeskus (SYKE) pyytää lausuntoja Tanskan merialuesuunnitelman muutoksista ja sen ympäristöselostuksesta viranomaisilta, asukkailta ja yhteisöiltä. Geologian Tutkimuskeskus (GTK) kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

GTK katsoo, että Tanskan merelliseen toimintaan esitetyissä muutoksissa ei ole sellaisia rajat ylittäviä ja Suomeen ulottuvia haitallisia vaikutuksia abioottiseen meriympäristöön (Suomen alueen merenpohjaan ja sedimentaatioon), jotka tulisi huomioida Tanskan merialuesuunnitelmassa ja sen ympäristöselostuksessa.

Lausunnon ovat hyväksyneet ja allekirjoittaneet:

Olli Breilin, Johtaja, Operatiivinen toiminta, Geologian tutkimuskeskus

Jouni Pihlaja, Yksikön päällikkö, Ympäristöratkaisut, Geologian tutkimuskeskus

Kihlman Susanna
Geologian tutkimuskeskus

Keneltä: "Veikkola Johanna" <johanna.veikkola@metsa.fi>
Lähetetty: torstai 18. tammikuu 2024 10.10.59
Kenelle: "Syke Kirjaamo" <Kirjaamo@syke.fi>
Aihe: Lausuntopyyntö Tanskan merialuesuunnitelman muutoksista, SYKE/2023/1275

Hei!

Metsähallituksen pääjohtaja Juha S. Niemelän pyynnöstä kuittaa, ettei Metsähallitus lausu aiheeseen.

Ystävällisin terveisin,

JOHANNA VEIKKOLA

Pääjohtajan assistentti

Metsähallitus

PL 94 (Ratatie 11)

01301 Vantaa

Finland

+358 (0)40 752 7707

Virallinen sähköposti osoitteeseen kirjaamo@metsa.fi

www.metsa.fi

LinkedIn: Metsahallitus

Twitter: [@metsahallitus](https://twitter.com/metsahallitus)

Facebook: [Metsähallitus](https://facebook.com/metsahallitus)

#metsahallitus

Luonnon arvon vastuullista kehittämistä yli sukupolvien.